

Az Ad gentestől a mai missziós irányzatokig

NÉMET LÁSZLÓ

1956-ban született a Vajdaságban. 1977-ben lépett az Isteni Ige Társaságába, 1983-ban szentelték pappá. Tanulmányait Lengyelországban és a lublini Katolikus Egyetemen, majd Rómában végezte. Missziós munkát folytatott a Fülöp-szigeteken. Tanárként dolgozott Ausztriában, Lengyelországban, Horvátországban és Magyarországon is. 2004. május 1-től az Isteni Ige Társasága Magyar Rendtartományának a főnöke.

Az összeállításunkban olvasható írások előadás-ként elhangzottak az Isteni Ige Társasága Magyar Rendtartománya és a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola által rendezett tudományos konferencián, 2005. november 12-én. A konferencia teljes anyaga a közeljövőben önálló kiadványként is megjelenik a Sapientia Füzetek sorozatban.

A missziós teológia az utóbbi fél évszázadban annyira gyorsan és gyökeresen megváltozott, hogy ma már ezen a téren — a 21. század elején — paradigmaváltozásról beszélhetünk.¹ Ennek a paradigmaváltozásnak bizonyos előfutára volt egy 1943-ban megjelent könyv, amelynek a címe eléggé elgondolkodtató: *France, pays de mission? — Franciaország – missziós állam?*² 1943-ban ez bizonyára provokációnak számított, ismervén a katolikus Franciaország akkori szervezettségét, nagyságát, erejét és befolyását a világegyházra. De a könyv önmagában rámutatott egy fontos dologra, vagy kérdésre, amelynek lassan, de biztosan mind több teret szenteltek teológusok, jogászok és a hivatalos egyházi tanítás is. A kérdést, vagy kérdéseket pedig — röviden — így lehetne megfogalmazni: mit is jelent ma az egyház missziós működése, kik a missziós munka címzettjei, hol szorulnak rá az emberek legjobban a missziós munkára?

Gondolatmenetemet a II. Vatikáni zsinat *Ad gentes* kezdetű missziós határozatával szeretném kezdeni. Ez a dokumentum ugyanis nemcsak meghatározó szerepet játszik a modern katolikus missziós tanításban, hanem éppen a közelmúltban (2005. december 7-én) ünnepeltük jóváhagyásának és megjelentetésének negyvenedik évfordulóját. Remélem, hogy előadásom végén sikerül majd konkrét érvekkel alátámasztanom az elején elhangzott tételt, hogy ma már paradigmaváltozásról beszélhetünk a missziós teológiában, és egyben sikerül választ adnom arra a kérdésre is, hogy milyen értelemben beszélhetünk a magyar valósi helyzetről mint missziós területről.

A missziós határozatot valóban drámai előkészítő munka után fogadták el a II. Vatikáni zsinat utolsó előtti napján. A zsinati aulában felolvasott szövegjavaslatokat többször is elvetették, úgyhogy a határozat végül teljesen átdolgozott formában került elfogadásra, hosszú és nagyon alapos munka után. Azért is volt ennyire nehéz elfogadható szöveget összeállítani, mert sok zsinati atya nagyon határozott, azonban sokak számára (különösen a római Kúria számára) elfogadhatatlan tételeket képviselt a missziók ügyével kapcsolatosan. Így például a püspökök egy

¹Vö. D. J. Bosch:
Paradigmaváltozás
a misszió teológiájában.
Harmat – PMTI,
Budapest, 2005;
a T. Kuhn által
kidolgozott „paradigma”
fogalomról egy népszerű
bemutató található
a [www.plato.stanford.edu/
entries/thomas-kuhn](http://www.plato.stanford.edu/entries/thomas-kuhn)
világháló cím alatt.

Missziós egyház

²Lásd H. Godin –
Y. Daniel: *France – pays
de mission?* Ed. du
Cerf, Paris, 1943.

³II. Vatikáni zsinat: *Ad
gentes*. (Határozat az
egyház missziós tevé-
kenységéről) AAS 58
(1966), 947–990.
Magyar fordítás: Diós I.

(szerk.): *A II. Vatikáni
zsinat dokumentumai*.
Szent István Társulat,
Budapest, 2000,
517–558.

⁴Az *Ad gentes* missziós
teológiájáról lásd
Német L.: *Ad gentes*.
*Határozat az egyház
missziós tevékenységé-
ről* (1965). *Kommentár a
zsinati missziós határo-
zathoz*. In: Kránitz M.
(szerk.): *A II. Vatikáni
zsinat dokumentumai
negyven év távlatából
1962–2002*. Szent István
Társulat, Budapest,
2002, 393–418.

nagy csoportja azt kérte, hogy a Propaganda Fidei Kongregációt (a mai Népek Evangelizációja Kongregációt) teljesen oszlassák fel, és a felelősségi körébe tartozó feladatokat ruházzák át a helyi egyházakra, valamint azok vezetőire.

1965. május 28-án VI. Pál pápa jóváhagyta az előkészítő bizottság által benyújtott és alaposan átdolgozott szövegtervezetet, amelyet a pápai jóváhagyás után átadtak a zsinati atyáknak. További konzultációk és változtatások után a zsinat missziós határozatát a végleges szavazás után fogadta el 1965. december 7-én VI. Pál pápa. A 2399 zsinati atya közül 2394 igennel szavazott, csak 5 szavazat volt a határozat elfogadása ellen.³ Ahogy ezt az idevágó irodalom taláiban megjegyzi, a végső szöveg nagyon is kompromisszumos jellegű. Valójában az akkori vezető missziós iskolák tanainak egy többé-kevésbé jól sikerült szintéziséről beszélhetünk.

A dekrétum általános teológiai bevezetéssel kezdődik, amely világosan kimondja, hogy a misszió magából a Szentháromság titkából fakad. Ez a *missio dei* (isten küldetés), amely továbbadódik az embernek az egyházon keresztül; így lesz az egész egyház „természeténél fogva missziós”. Az egész egyház, nem csak pár kiválasztott személy vagy specialista.⁴ A zsinati atyák ugyan csak meghatározták, hogy mit is értenek szorosabb értelemben a „misszió” vagy „missziók” fogalma alatt. Szerintük azokat a sajátos kezdeményezéseket, melyeknek keretében az egyháztól küldött hirdető elmennek az egész világra, hogy hirdessék az Evangéliumot és meghonosítsák az egyházat a Krisztusban még nem hívő népek és népcsoportok között, misszióknak nevezzük (AG 6).

Ennek a szövegnek három alapgondolatát lehetne kihangsúlyozni: a zsinati dekrétum szerint a missziós tevékenység rendszerint olyan területen folyik, melyet a Szentszék missziós területnek nyilvánít (földrajzilag meghatározott terület); ehhez hivatalos küldetés kell (elvileg a Szentszéktől, de ez delegálva van püspököknek, szerzetesrendi előjáróknak); e tevékenységnek sajátos célja az Evangélium hirdetése és az egyház meggyökereztetése olyan népek és csoportok körében, melyekben az még nem honosodott meg. Ennek a teológiai-egyházjogi szemléletnek köszönhetően akkoriban még bátran feloszthattuk a világot missziós és nem missziós területekre. Magyarország — épp úgy, mint az akkori európai országok és püspökségek nagy része — a „nem-missziós” területekhez tartozott.

A krízis ideje

Ha röviden jellemezni szeretnénk a zsinat utáni évek missziós teológiáját és munkásságát, akkor azt válságidőszaknak kellene minősítenünk. De már a zsinat alatt is voltak olyan megnyilvánulások, amelyek nem a legpozitívabb fényben állították be az egész problematikát. Például megjelent akkoriban, pontosabban 1964-ben

⁵Lásd J. A. Scherer: *Missionary Go Home. A Reappraisal of the Christian World Mission.* Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N.J., 1964.

A válság okai

James A. Scherer könyve: *Missionary Go Home. A Reappraisal of the Christian World Mission* címen.⁵ Magyarul annyit jelentene, hogy: *Missziós, menj haza! A keresztény világmisszió újraértékelése.* Válság volt érezhető mindenhol: a teológiai-elméleti, a praktikus-pasztorális síkon, de a hivatások terén is. Maga a „misszió,” „missziók” fogalma is nagyon problematikussá vált. Sokan megpróbáltak más kifejezést találni az egyház e tevékenységére és magára a jelenségre is.

Ennek a válságnak különböző okai voltak. A missziós munka évszázadokig a nyugati nagyhatalmak kolonializmusával kapcsolódott össze. Miután azonban már majdnem minden állam elnyerte függetlenségét, a helyi egyházak is igyekeztek mind jobban saját lábukra állni. Így történt, hogy Bangkokban, egy missziós világkonferencián a harmadik világ képviselői a nyugati missziós erők bevetésének moratóriumát (ideiglenes vagy végleges leállítását) követelték. Szerintük már túl sok nyugati misszionárius volt országaikban, ezen szerettek volna változtatni. De a politikai helyzet is annyira megváltozott, hogy az újonnan függetlenséget nyert országok lassan, de biztosan kezdték bezárni kapuikat a külföldi missziósok előtt (Indonézia, India, de a legkirívóbb példa mindenképpen Kína).

A nem keresztény vallások zsinati felértékelése, e felértékelés teológiai megalapozása is mind több problémát okozott a nyugati keresztény teológusok között, illetve a hívek szélesebb köreiben is. Ha ezek a vallások is az üdvösséghez vezethetnek bizonyos körülmények között, akkor mi értelme van a missziós tevékenységnek?

A missziós felfogás változása

A zsinat tanítása a lelkiismereti szabadságról és az ember méltóságáról sajátos fejleményekhez vezetett a missziós felfogásban. Ennek a tanításnak a fényében sokan megkérdőjelezték az egyház missziós tevékenységét. Hogy egyeztethető össze ez a tevékenység az egyes ember lelkiismereti szabadságával? Van-e joga az egyháznak más kultúrák és vallások képviselőinek a saját tanítását hirdetni?

Az egyház szerepe és célja a missziós munkát illetően ugyancsak kérdéseket vetett fel. Mi a célja az egyház missziós munkájának? Emberibb világot teremteni, az embereket boldogabb élethez segíteni a fejlődés, a technológia, a jólét támogatásával? Vagy pedig összpontosítson az egyház továbbra is csak a szigorúan értelmezett vallási, igehirdető munkára?

Pozitív fejlemények

⁶Lásd II. János Pál pápa: *Redemptoris missio*, AAS 83 (1991), 249–339. Magyar fordítás: Szent István Társulat, Budapest, 1991.

Ennek a viharosnak mondható korszaknak egyik látható és — szerintem — pozitív eredménye, hogy a mai missziós teológia tudatosan kerül a „pogány” jelzót vagy főnevet. Ezt a tendenciát megtalálhatjuk a Tanítóhivatal utolsó nagy missziós enciklikájában is, II. János Pál pápa *Redemptoris missio* kezdetű iratában.⁶

Pozitív fejleménynek számíthatjuk a missziós tevékenység egy további kérdése kapcsán kibontakozott teológiai kutatásokban elért eredményt is. A kérdést pedig így lehetne megfogalmazni: hol vannak akkor ma a missziós területek? Érvényes-e még az a felfogás, amely szerint, ha misszionáriusok „misszióba” mennek, akkor misszió alatt valamely nem európai államot kell értenünk? Lehet-e még földrajzilag meghatározni a missziós területeket, vagy inkább más kritériumokat kell találnunk?

**A missziós
tevékenység nem
földrajzi
meghatározása**

VI. Pál pápa kétségkívül a 20. század egyik legnagyobb pápája volt. Ő volt az, akinek irataiban — prófétai éleslátással — ritkábban fordul elő a missziós, evangelizációs tevékenység földrajzi meghatározása, és inkább olyan konkrét emberi csoportokról beszél, amelyekhez az evangelizációs, missziós tevékenység szól.⁷ Itt tehát egy nagyon finom irányváltást vehetünk észre: nemcsak egyházi döntésekről van szó (a Szentszék dönt, hol van missziós terület), nemcsak földrajzi kategóriákban beszélünk a missziós munkáról, hanem antropológiai-szociológiai, valláshelyzeti értelemben is. A missziós munka központjában a mindenkori, történelmi ember áll, aki természetesen előtte is fontos volt a missziós munka számára, de nem ilyen értelemben. A missziós tevékenység ott fejlődik ki, vagy ott gyakorolják, ahol erre a konkrét ember vagy emberek rászorulnak, a földrajzi területtől függetlenül, legyen ez Franciaország, Magyarország, vagy Kína.

Ezekben az időkben merült fel az a kérdés is, hogy mi a missziós munka célja. Milyen célt szolgáljon a missziós tevékenység, és hogyan valósítsuk meg a missziós küldetést?

**A missziós
munka célja**

Az egyházra irányuló (ekkleziocentrikus, tehát egyházat alapítani ott, ahol ez még nincs, vagy nem eléggé önálló) válaszok nem elégtették ki a teológusokat, mert új helyi egyházak felépítésére mind ritkábban adódott lehetőség. Ha az egyház missziós tevékenységének a célja új helyi egyházak felépítése, akkor nem foglalkozik-e csak önmagával és a saját struktúráival? Mi van akkor az egész világgal, akihez a küldetés szól? Hiszen Isten az egész világ megváltásán munkálkodik, és nem csak egy választott kis csoportot szeretne országában látni. Ami azonban ugyancsak igaz: ennek a választott csoportnak élő szentségként kellene tanúságot tennie az isteni megváltói tervről és — amennyiben lehetséges — ezt a tervet konkrét tevékenységével előre mozdítani.

**Az Isten országa
fogalom előtérbe
kerülése**

A protestáns teológiát követve a katolikus körökben is mind jobban az Isten országának a fogalma került a missziós gondolkodás központjába. Ha az Atya elküldte a Fiát, Jézus Krisztust, mint a szentháromsági misszió legtökéletesebb kifejezését, akkor mindaz, amit a Fiú tett, valamilyen módon kapcsolatban volt az ő missziójával. Jézus Krisztus központi témája pedig az Isten országa volt, ezt az országot hirdette szavaival, tetteivel, egész életével. Legyen ez az egyház missziós tevékenységének központi témája is! E felfogás kifejezést nyert már az *Evangelium nuntian-*

⁸Lásd L. Boff: *Gott kommt früher als der Missionar*. Patmos, Düsseldorf, 1991;

J. Dupuis: *Jesus Christ at the Encounter of World Religions*. Orbis, New York, 1991, 125–151.; J. Dupuis: *Verso una teologia cristiana del pluralismo religioso*. Queriniana, Brescia, 1997.

⁹Az eredeti szöveg olaszul: Pontificio Consiglio per il Dialogo Interreligioso –

Congregazione per l'Evangelizzazione: *Dialogo e Annuncio*, AAS 84 (1992), 414–446. Ebben

a cikkben a német fordítást használtam: Pápstlicher Rat für den Interreligiösen Dialog – Kongregation für die Evangelisierung der Völker: *Dialog und Verkündigung*. In: Sekretariat der Deutschen Bischofskonferenz, Verlautbarungen des Apostolischen Stuhls 102, Bonn, 1991.

¹⁰Az egyház és Isten országának a viszonyáról lásd J. Füllenbach: *The Kingdom of God. The Message of Jesus Today*. Orbis, New York, 1995, 248–271. Ugyan-csak vö. Knapp M.: *Herrschaft Gottes*. LThK³ 5, Herder, Freiburg, 1996, 36.

diban (EN 8). Ezt azért tartom fontosnak, mert az Isten országa fogalom önmagában véve sokkal szélesebb, mint az egyház fogalma. Rámutat arra is, hogy az Isten országa és értékei jelen vannak a különböző kultúrákban és nemzetekben már a missziós munka elkezdése, vagy a misszionárius megérkezése előtt is.⁸

E gondolatokat még jobban kihangsúlyozták és kidolgozták a *Redemptoris missio* (RM) enciklika és a *Dialogo e annuncio* (DA) címet viselő dokumentumok.⁹ Mindkét irat beszél arról, hogy Isten országának az értékei és csirái jelen vannak az egyházon kívül is, és ezek az értékek is arra hivatottak, hogy bekapcsolódjanak egyszer abba a mindent átfogó és véglegesen megvalósuló Isten országába, amely ma már látható módon, habár csak szentségileg létezik a római egyházban (RM 17–20 és DA 35). Ebben a tanban az előbb jelzett dokumentumok közül egyik sem haladt tovább annál, amit már a *Lumen gentium* tanított az Isten országa és az egyház kapcsolatáról.¹⁰

Isten országának tulajdonságai köze tartozik, hogy az ember ebben az országban felszabadulást és üdvösséget találhat (RM 14). Ezzel a mondattal rámutat a dokumentum arra, hogy a missziós munka az egész emberrel foglalkozik, az egész embert kívánja érinteni. A missziós tevékenység horizontális síkon, a konkrét életkörülmények között felszabadulást ad a bűn, a szegénység, a betegség rabságából, békét, igazságosságot, szolidaritást, a környezetvédelem fokozott gyakorlását sürgeti és valósítja meg. Vertikálisan pedig az örök üdvösséghez vezet.

De a mind gyakrabban hangoztatott véleményekkel ellentétben a katolikus felfogás szerint nem lehet Isten országáról csak általános körvonalakban és evilági síkon beszélni: béke, szolidaritás, testvériség értelmében. Isten országáról csak Jézus Krisztussal és az egyházzal összefüggésben lehet beszélni. A *Redemptoris missio* világosan leszögezi, hogy Jézus Krisztus az egyedüli megváltó, mindenki számára, minden időkre és az egész teremtés részére (RM 4–6). Őt hirdetni megtiszteltetés, de egyben feladat is. Az egyház Isten országa szolgálatában áll, nélkülözhetetlen az isteni tervben, mert a szentségek és a közösség szolgálata által már most konkrétan megjeleníti ezt az országot. Az a tény, hogy Isten országa csak a jövő világban fog teljességben megvalósulni, tehát hogy egy eszkatológiai valóságba nyúlik (EN 27), nem csökkentheti a missziós vagy evangelizációs törekvések erejét.

A Jézus Krisztus és az Isten országa melletti tanúságtétel nem sérti senki szabadságát. Mint ahogy ezt az *Ad gentes*, az *Evangelium nuntiandi* és a *Redemptoris missio* is világosan aláhúzzák, csak Krisztushoz méltó módszerekkel szabad az Evangéliumot hirdetni, tiszteletben tartva mások lelkiismereti jogait és szabadságát (RM 8). A missziós munka legmélyebb forrása pedig az az öröm, amely az élő hitből fakad, és arra készlet, hogy ezt a hitet továbbadjuk (RM 11).

**A missziós
tevékenység három
formája**

Az évtizedekig tartó teológiai fogalmak tisztázási folyamatának egy további fontos eredménye a „misszió” főnév használata és jelentésének tartalmi tisztázása. II. János Pál pápa szerint az egyháznak egyetlen, állandó missziós küldetése van, amely háromféleképp valósul meg. A felosztást meghatározó kritérium pedig azon a tényen nyugszik, hogy kikhez szól a küldetés. A misszió első formája az *ad gentes* (minden nép) felé irányuló hirdetés, a második a szó szoros értelmében vett lelkipásztori tevékenység olyan helyi egyházakban, ahol a hit virágzik és a helyi egyházak dinamikus életet élnek. A missziós tevékenység harmadik formája ott fordul elő, ahol a megkereszteltek egész csoportjai veszítették el az élő hitet. Itt beszélünk újraevangelizálásról (RM 33).

**A missziós munka
kibővítése**

II. János Pál bizonyos értelemben meghagyta a missziós tevékenység földrajzi leírását (ide tartoznak részben az *ad gentes* missziós munka címzettjei). Olyan területekről beszél, ahol még mindig sok olyan ember él, akikhez az Evangélium még nem jutott el. De ami fontosabb az ő missziós teológiájában, azt így tudnák összegezni: II. János Pál tisztán meghatározta azokat a társadalmi, antropológiai és kulturális kritériumokat is, amelyek arra készítetik az egyházat, hogy missziós tevékenységét kibővítsse, földrajzi adottságoktól függetlenül. Teljesen új „missziós” frontok lettek ez által megnyitva; fontos itt megemlíteni az urbanizáció új kihívásait (világvárosok), a nemzetközi élet új „areopágjait”, ahol az egyház még nem eléggé van jelen (RM 37) (politika, nemzetközi multilaterális diplomácia, média, gazdaság).

**A párbeszéd
jelentősége**

A mai pluralisztikus világban mind fontosabb szerepet játszik a missziós tevékenység egy új formája: a párbeszéd, a dialógus. Már az *Ad gentes* határozat felhívta az általános egyház figyelmét arra, hogy különböző emberi csoportokkal párbeszédet kell folytatni: a nem keresztényekkel (AG 16, 20, 34), minden jóakarató emberrel (AG 11), hogy csak két példát említsék. Ezt az utat folytatták más megnyilvánulások is. A gondolat lassan, de biztosan megérett és a *Redemptoris missio* már nyíltan elismeri, hogy néha a párbeszéd az „egyedüli lehetőség arra, hogy tanúbizonyosságot tegyünk Krisztusról” (RM 57).

A párbeszéd annyit jelent, hogy tiszteletben tartván a másik érveit és személyiségét, szabadságát, a keresztény hirdeti (ha néha nem is szóval, csak tettel és csendes tanúságtétellel) Jézus Krisztust, az ő országát, és megpróbálja egyidejűleg építeni az egyházat is. Tehát a párbeszéd magához a missziós munka természetéhez tartozik, a missziós belső énjéből fakad, annak tudatából, hogy Isten velem is párbeszédet folytat, tiszteletben tartja a szabad akaratom, szeretetben hív, hogy válaszoljak az ő kezdeményezésére. Ha így fogjuk fel a párbeszédet, mint a missziós munka egyik jellegzetességét, akkor az *ad gentes* tevékenység, mint az egyedüli, oszthatatlan isteni küldetés része, alapvetően

négy nagy embercsoportot ölel fel: párbeszéd azokkal, akik nem hisznek Istenben, párbeszéd a nem keresztényekkel, párbeszéd a modern kultúrákkal és képviselőikkel, és végezetül a szegényekkel, a társadalom szélén élőkkel, a kisemmizettekkel. Itt a párbeszédet természetesen nem szűk felfogásban értelmezem, absztrakt eszmecsereként, hanem az egész életet átfogó tevékenységként, amelyre mindig és mindenütt jellemző a másik fél tiszteletben tartása, annak szellemi és lelkiismereti szabadságának meg nem sértése.

Párbeszéd és igehirdetés

Fontosnak tűnik rámutatni arra is, hogy a párbeszédet és az igehirdetést, tehát Jézus Krisztus hirdetését sohasem szabad úgy bemutatni, mint egymást kölcsönösen kizáró tevékenységeket. Éppen ellenkezőleg: ez a két tevékenység szervesen összetartozik. A párbeszéd szellemében hirdetjük Jézus Krisztust, az Isten országát, amely már jelen van az egész világban, mindent át akar hatni és az idők végén ezt tényleg meg is fogja valósítani (DA 77–78 és 81). Hogy a párbeszéd a mai világban mennyire fontos, azt jól mutatja a terrorizmus elleni harc is, amelynek szerves része kellene hogy legyen a minden vallással és kultúrával folytatott párbeszéd.

A keresztény missziós az új évezred küszöbén

¹¹Lásd John Paul II: *Ecclesia in Europa*. Libreria Editrice Vaticana, Vatican City, 2003, 46. Az angol szöveget használom, mert a magyar fordítás nem mindig adja vissza az eredeti szöveg teológiai fogalmait. Például az „*ad gentes*” kifejezés még mindig „pogányként” van lefordítva, habár a „pogány” szó most már majdnem másfél évtizede nem tartozik a Tanítóhivatal és a missziós teológia nyelvéhez.

A paradigmaváltozás szerintem éppen abban rejlik, hogy a mai missziós teológiának sikerült megszabadulnia a múlt két nagy „terhétől” (hogy csak kettőt említsek): a missziós tevékenység területi beosztásától és a missziós munka ama tévhitétől, hogy ez a feladat csak egy nagyon szűk körű, erre külön specializált személyeket érintő egyházi tevékenység. Mi több: az *ad gentes* missziós küldetés ma már nem jelenti automatikusan azt, hogy a kereszténynek *ad extra*, saját hazájának az elhagyására kell gondolnia. Az *ad gentes* csoporthoz tartoznak rengetegen itt is, az ezeréves kereszténységgel büszkélkedő magyar állam területén is, tehát nem kell elhagyni ezt a területet, és távoli vidékeken keresni a megtérésre váró embereket. Ahogy II. János Pál pápa fogalmazott az *Ecclesia in Europa* kezdetű apostoli levelében: „Az »öreg« kontinensen is széles társadalmi és kulturális rétegek vannak, amelyek a szó szoros értelmében igazi *ad gentes* missziót követelnek meg.”¹¹ Más azonban a szerepe a „profi” missziós rendeknek, mint például az Isteni Ige Társaságának, akik jelen vannak minden kontinensen, az ő hivatásukhoz sokszor hozzátartozik az *ad extra* jelleg is.

Az új évezredben a missziós munka is bizonyára új jelleget ölt majd. Ez már azért is nyilvánvaló, mert mind gyakrabban fognak a nagy keresztény múlttal dicsekvő országokba olyan misszionáriusok jönni, akik fiatal keresztény nemzetek vagy helyi egyházak soraiból származnak. Ezek a férfiak és nők pedig másképp folytatnak missziós tevékenységet, mint azok a misszi-

A misszionáriusok új generációja

onáriusok, akiket eddig láttunk egyházunkban. A fiatal egyházból jövő misszionáriusok tudatában vannak annak, hogy a hátuk mögött nincs ezeréves (vagy még idősebb) keresztény kultúra vagy hagyomány, hogy sokkal kisebb anyagi lehetőségekkel rendelkeznek, mint a letűnt idők gazdag európai és észak-amerikai misszionáriusai. Tudják, hogy ők biztosan nem számíthatnak olyan állami segítségre vagy támogatásra, mint a nagy missziós nemzetek a középkortól a második világháború végéig.

A mai világ biztonsági és társadalmi-politikai helyzete minden kétség nélkül kihatással lesz az egyház további missziós tevékenységére is. A nagy világvallásokkal folytatott párbeszédnek előtérbe kell lépnie, épp úgy, mint a menekültekkel, a bevándorlókkal, az idegenekkel való konkrét humanitárius munkának is. Az elkövetkező évek (ha nem évtizedek) nagy próbaköve lesz az is, hogy képesek leszünk-e szolidaritást vállalni éppen ezekkel az emberekkel. Képesek leszünk-e egy igazságosabb világot építeni, vagy önző beállítottságunk miatt további háborúkkal, terrorizmussal és több tízmillió földönfutóval fogjuk „gazdagítani” földünket. A missziós munka újabb nagy kihívásával állunk itt szemben.

Zárszó

¹²Lásd Bettscheider H. (szerk.): *Mission in Europa. Überlegungen zu einem aktuellen Thema*. Steyler Verlag, Nettetal, 2005. Itt gazdag bibliográfia is található.

Szerintem a magyar helyi egyház is missziós egyházzá vált, és ezt nem kell szégyellnünk. Német teológusok nem is olyan régen adtak ki egy könyvet ezzel a címmel: M. Sellmann (szerk.): *Deutschland – Missionsland. Zur Überwindung eines pastoralen Tabus*. (Herder, Freiburg, 2004) — *Németország – missziós terület. Egy pasztorális tabu leküzdése*. És emellett lehetne még idézni egy egész sor más publikációt is erről a témáról.¹²

Milyen értelemben missziós terület Magyarország? Biztosan nem földrajzi értelemben. De az egyházi élet különböző szektorokban nagyon is sokszor találkozunk olyan emberekkel, akik számára a kereszténység már nem jelent élő vallást, hanem a legjobb esetben is csak egy letűnt civilizáció maradványait, vagy szép szokások összességét. Ha Magyarország antropológiai, kulturális, szociológiai helyzetét vesszük alapul, akkor igen is sok olyan emberrel találkozunk, akiknek hirdetni kell az Evangéliumot, Jézus Krisztust és Isten országát.